

Ceskoslovenský týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorské Listy) • MONTAG, den 25. MÄRZ 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 12. • PREIS S. FR. 1.00

S ČÍM SOUHLASÍME...

AMERIKA A EVROPA

I.

Roste evropská nedůvěra k uvolnění napětí, jak je definováno Washingtonem a Moskvou. Francouzi se domnívají, že zmírnění napětí nanejvýš umožní, aby si velmoci rozdělily svět do zřetelných sfér vlivu. Francouzi se obrací více ke svým sousedům a spojencům, jiné evropské země začínají považovat za svou pravdu, co napsal Charles de Gaulle, aspoň pokud jde o Spojené státy. Evropané nyní počítají s tím, že americké vojenské jednotky budou jednoho dne staženy z kontinentu. Po prvé — a se zpožděním — začínají přemýšlet o nemyslitelném: co budou dělat potom. Mluví se o společné evropské obranné politice, — mimo NATO. Evropané teď vážně zkoumají, jak by mohli v osmdesátých letech vybudovat skutečně věrohodnou kontinentální atomovou moc na odstranění nepřítele.

Nedůvěra ke Spojeným státům dlouho rostla, ale náhle zesílila v loňském roce. Politické vraždy a nepokoje šedesátých let a spodní tón násilí ve Spojených státech otřásl důvěrou ve stabilitu americké společnosti. Vietnamská a watergateská pohroma vzbudily vážné pochyby o kvalitě amerického vedení. Tyto události, společně s poklesem dolaru, vyvolaly otázky, jak životaschopné je spojení se Spojenými státy. Evropané si nedělají iluze o své vlastní chabé vojenské síle, ale zdá se jim, že už nemohou tak silně spoléhat na svého hlavního spojence na druhé straně Atlantiku.

Spojené státy mají ovšem několik stížností na své spojence; jedna z nich je, že si svou dnešní tíseň západní Evropa zavínala do značné míry sama. Američtí daňoví poplatníci dlouho museli nést neúměrně velké břemeno obrany NATO.

Slabost dolaru zavinily zčásti zahraniční výdaje, spojené s udržováním amerických vojáků na evropských frontových liniích. Kissinger kromě toho dlouho upozorňoval, že by Evropa měla raději mluvit jedním hlasem než devíti — byl to jeden z klíčových bodů, když žádal novou Atlantickou chartu. Řekl, že kdyby Evropa byla méně závislá na Washingtonu, měla by z toho užitek Evropa i Spojené státy. Jestliže se při jednání na

Středním Východě a jinde nezacházelo s Evropou jako s rovnocenným partnerem, bylo to hlavně proto, že Evropa skutečně není rovnocenná.

Velké evropské země už prostě nejsou světové mocnosti, jako byly před druhou světovou válkou. Sjedená západní Evropa s uznávaným vedením a jednotnou politikou by mohla být světovou mocností — ale právě to se Evropě nepodařilo dosáhnout.

Time

AMERIKA A EVROPA

II.

Spojené státy podaly velkým průmyslovým zemím světa velkorysou nabídku a zároveň jasné varování. Nabídka jest: podílet se na vyspělé americké technologii ve společném úsilí vyřešit světovou energetickou krizi. A varování, adresované především Francii: izolacionistická nebo osamělá politika v oblasti energetiky bude mít vliv na americké vojenské záruky a může vést k hospodářskému chaosu a obecné nejistotě.

“Nedosáhneme skutečné bezpečnosti ve světě”, řekl prezident Nixon, “nebudeme-li všichni bezpeční a nebudeme-li spolupracovat.” President také jasně prohlásil, že ostatní země nemohou od Spojených států očekávat spolupráci v jedné oblasti, jestliže se Spojenými státy v jiných oblastech odmítají spolupracovat. Nešel tak daleko, aby spojencům řekl, že by jejich izolace mohla oživit americký izolacionismus a stažení amerických vojsk z Evropy — ale jasně to naznačil a naléhavě žádal státníky, aby vytvoření řádu světové spolupráce považovali za důležitější než své krátkodobé zájmy. Je zajímavé, že prezident Nixon zaujal tento internacionalistický postoj na konferenci o otázkách nafty. Má nyní doma velké politické potíže a snadno by od nich mohl odvrátit pozornost, kdyby na izolacionistické pocity ve Spojených státech apeloval, místo aby jim bránil. Nedostatek pohonných látek už v Americe vyvolal rozmrzlou náladu a izolacionistický pud, jak evropští státníci dobře vědí, nikdy není hluboko pod hladinou.

Nebezpečí osamělé politiky Francie není v tom, že by tato politika mohla být ve Spo-

(Pokrač. na str. 7)

ANGLIE PO VOLBÁCH

Blažej Vilím

Co se dříve potopí, Benátky nebo Anglie? To byla oprávněná otázka každého pozorvatele hospodářské politiky anglické konservativní vlády, která byla poražena v posledních volbách. Již před 18 měsíci napsal Economist: “Po roce konservativní vlády Heatha se zdá, že Británie je na cestě k ekonomickým ruinám”. Proroctví se naplnilo. Politika a osud vlády E. Heatha bude zajímavým předmětem studia politické historie poválečné Evropy. Byl to po druhé válce jediný a patrně poslední pokus o návrat k ideologii kapitalistických politických stran z minulého století v demokratické zemi. Byla to vláda, která docela otevřeně vyhlásila třídní válku anglickému dělnictvu a jeho odborovému a politickému hnutí. Heathova vláda překonala mnoho rekordů. Zdědila v r. 1970 po labouristické vládě přebytek 800 milionů liber v platební bilanci. Za dva a půl roku se jí podařilo změnit ho v deficit 3 miliardy liber. Počet nezaměstnaných zvýšila na úroveň krize třicátých let a potopila sterling

tak hluboko, že bude těžko vyloven. Natiskla daleko víc peněz, než bylo v Anglii vydáno od dob římské okupace. K úspěchu Heatha v r. 1970 přispěl jeho slib, že “škrtnutím pera zastaví každé zvyšování cen”. Ceny životních potřeb stouply o 50% a Heath vysvětlil, že škrtat nemůže, protože ceny nelze kontrolovat. Jeho kancléř pokladu prohlásil dokonce v parlamentě, že zvyšování cen je příznivým vývojem protiinflačním! Hospodářská politika vlády vyvrcholila pak v tomto roce rozhodnutím, že průmysl bude pracovat jenom 3 dny v týdnu. Uprostřed tohoto hospodářského hřbitova, vláda, která měla bezpečnou většinu v parlamentě a mohla vládnout dalších 18 měsíců vypsala volby s prohlášením, že k pokračování své úspěšné politiky potřebuje daleko větší většinu v parlamentě, protože demokracie v Anglii je ohrožena komunistickým spiknutím. Poslanec konservativní strany Enoch Powell, který je považován za politické svědomí a budoucího vůdce konservativní strany označil

vypsání voleb “na záchranu demokracie” za politický podvod, kterým má být zakryt krach politiky Heatha a odmítl za těchto okolností za konservativní stranu v těchto volbách kandidovat. Jestliže vláda měla bezpečnou většinu v parlamentě a mohla klidně vládnout do června příštího roku, proč volby?

Vysvětlení je snadné. V období, které Heathovi ještě zbývalo se mnohem důrazněji projevit důsledky jeho katastrofální politiky a na

(Pokrač. na str. 3)

ZAPADONĚMECKÁ REALITA

Západoněmecká vláda je si vědoma, že pobyt americké armády na její půdě a vůbec na evropském západě je zatím jedinou zárukou bezpečnosti. Samostatný, na US nezávislý západoevropský obranný systém je zatím pouhým nekonkrétním plánem. Bonn také ví, že nelze od Spojených států donekonečna očekávat, aby samy vydržovaly své vojenské jednotky v Evropě. Výsledkem tohoto realistického uvažování je podepsání dohody mezi Bonnem a Washingtonem o tom, že NSR ponese náklady na pobyt amerických jednotek na svém území a to na sto procent. V současné době je v Západním Německu asi 200.000 amerických vojáků a jejich rodinných příslušníků.

PAVEL LITVINOV VE VÍDNI

V exilu je další sovětský disident: Pavel Litvinov, vnuk slavného předválečného sovětského politika Litvinova. Jeho exil je polodobrovolný: požádal o povolení cesty na západ na rok, dostal však vízum pouze pro cestu tam. Nesmí se tedy vrátit. Měl alespoň to štěstí, že s ním pustili i jeho rodinu. Nám je Litvinov mimořádně sympatický tím, že vedl v Moskvě protestní manifestaci po sovětské invazi Československa v srpnu 1968. Byl za to odsouzen na 3 roky do žaláře.

Od líbánek k realitě...

Před pouhými dvěma roky jsme byli svědky triumfální cesty presidenta Nixona do lidové Číny. Jakoby to bylo před dvěma desetiletími: líbánky jsou ty tam. Vystřídala je realita — tvrdá, až moc tvrdá pro ty, kteří před oněmi dvěma lety hýřili naivním optimismem.

Americko-čínské, či snad přesněji čínsko-americké detente není pohřbeno, je pouze silně změněno. Čínská zahraniční politika vůči celému západu a vůči Spojeným státům zvláště — vzala na sebe chladnou podobu. Souvisí to s růstem moci radikálních elementů ve vedení komunistické strany lidové Číny; Čou-en-lajova pragmatiká, umírněná linie citelně utrpěla.

Ten nastalý čínský chlad vůči Spojeným státům se projevuje velmi konkrétně. Po-

dívejme se alespoň na skromnou hrst příkladů.

Ve Washingtonu se ve vši tichosti objevil David K. E. Bruce, hlava US zahraniční mise v Pekinu. Teprve před rokem opouštěl Washington a přijížděl do Číny velmi triumfálně; měl to být začátek nejlepších americko-čínských vztahů, ono zřízení US mise, která se důležitostí skoro rovnala velvyslanectví. Pan Bruce opustil lidovou Čínu natrvalo. Stává se energetickým poradcem vlády pro západní Evropu. Víc jsme se o tom v americkém tisku nedočetli, ale je nabitelní, že místo onoho poradce mohlo být dáno leckomu jinému, jistě dokonce člověku znalejšímu energetických problémů...

A: do Pekinu se neodebral žádný Bruceův nástupce.

(Pokrač. na str. 2)

O ČESKOSLOVENSKU

85 let Eduarda Kohouta

Počátkem března se dožil v Praze 85 let známý herec Eduard Kohout. Od r. 1916 do r. 1960 byl členem činohry pražského Národního divadla. Kromě toho vytvořil mnoho filmových, rozhlasových a televizních rolí. Byl také jmenován národním umělcem.

Zrcadla a trojúhelníky

Jsou některé jednotlivé artikly, které se stávají na čs. spotřebním trhu trvale nedostatkovým zbožím. Někdy jde o výrobky vsutku kuriózní. Tak je známo, že už delší dobu trvá nedostatek dětských postýlek. Stejnou potíž mají automobilisté: nejsou náhradní stírače a zpětná zrcátka. Např. prodejna Mototechny v Českých Budějovicích prodala za týden 1700 zrcátek a tím opět vyčerpala nadlouho svůj příděl z ústředního skladu. Hlavně cizinci, kteří přijedou vozem, o toto vnější vybavení většinou přijdou: přes noc je někdo odcizí. Málo je také výstražných trojúhelníků pro případ nehody. Všechny jmenované výrobky mělo Československo v dostatečném množství dovážet hlavně z Maďarska. Závazky však nebyly splněny.

Slučování družstev

Čs. zemědělství prochází velmi podstatnými změnami, a to právě v době, kdy se především obilní výroba zlepšila — jistě i díky dobrému počasí. Hlavní změna: slučování malých a středních Jednotných zemědělských družstev, v zásadě pro zůstatost a nerentabilitu některých z nich. Toto shora nařízené opatření může někde jistě pomoci. Ale v principu dojde pouze ke zbyrokratičtění celého řídicího procesu a k oddálení vedení družstev od výrobních základů. Zemědělské výbory o bou čs. sněmoven zjistily také vážné nedostatky v zajištění zvýšené výroby. Především jde o nekvalitní umělá hnojiva a o nedostatečné tempo zemědělského strojírenství, které nestačí v tempu s vývojem a výrobou nových, efektivních strojů.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Nová Laterna

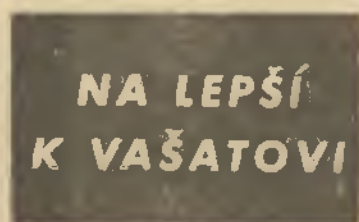
Pro Laternu magiku, která je teď znovu experimentální scénou pražského Národního divadla, natáčí režisér Václav Kašlik filmovou část nového programu. S názvem "Pražský karneval" má mít premiéru v první polovině května. V programu se střídají baletní kreace v kombinaci s hudbou a filmem, "černým divadlem" a průvodním slovem konferenciéra.

Výroční knižní ceny

Nakladatelství KSČ Svoboda udělilo ceny za loňský rok. Vyznamenání byli mimo jiné slovenský básník Novomeský, český "marxistický" publicista Štoll, autorské kolektivy knih "Dramatické dny února 1948" a o hospodářské politice KSČ, jakož i editoři a překladatelé Antické knihovny.

Hlavní nádraží před dokončením

Pražské Hlavní — ale pro lidi stále Wilsonovo — nádraží prodělává rozsáhlou přestavbu v souvislosti s budováním metra. Cestující budou z podchodů pod kolejištěm až do stanice podzemní dráhy přecházet bez zbytečných výškových rozdílů. Nic také nebude zakrývat pohled na cen-

nou architekturu Fantovy budovy hlavního nádraží. Strop nové odbavovací haly bude zčásti sloužit jako parkoviště osobních vozů, dletem po něm půjde trasa severojižní magistrály, která bude pokračovat k severu po mostě nad nádražím Praha-střed, jinak Masarykovým.

Předsedové Matice

Nedávno jmenovaný výbor Matice slovenské — která se mimo jiné podle nové koncepce stává ústřední slovenskou knihovnou a také centrálním kulturním dokumentačním střediskem na počítačovém principu — se sešel a zvolil vedoucí funkcionáře. Čestným předsedou se stal básník Ladislav Novomeský, předsedou spisovatel Vladimír Mináč.

OD LÍBÁNEK K REALITĚ...

(Dokončení se str. 1)

Stejně nenápadně a tiše se z Washingtonu vytratil Bruceův čínský protějšek, Huang Chen. Odjel si do Pekinu pro jakési instrukce loni v listopadu, krátce po poslední návštěvě amerického zahraničního ministra Dr. Henry Kissingera v čínském hlavním městě. Huang Chen se dosud do Spojených států nevrátil...

Nicholas Platt, jeden z neschopnějších expertů na čínské otázky, jaké ministerstvo zahraničí USA má, který letos v lednu při rodinném výletě svým vozem smrtelně zranil mladou čínskou dívku a byl za to Pekinem poslán domů, do USA, nebyl dosud vystřídán žádným nástupcem.

Pekin zamítl žádost Spojených států, aby přijal dočasného náhradníka za obchodního ataše americké mise v Pekinu, který odjel na neurčito do Spojených států.

Ještě před několika měsíci bylo udílení čínských víz členům amerického generálního konzulátu v Honkongu — kteří chtěli navštívit Čínu, dilem závodní rychlosti doprovázené hojnou zdvořilostí. Dnes se tato víza nedávají vůbec a celkový vztah k zahraničním žadatelům na oficiálních čínských místech je ledově zdvořilý, a zcela odmětá.

Během posledních několika

měsíců nabyla protiamerická propaganda v čínských sdělovacích prostředcích na hutnosti. Opět čtete a slyšíte v Čínské lidové republice takové výrazy z komunistického slovníku jako "imperialistické vykořisťování", "monopolní kapitalisté" a "mravní rozklad". Připadá vám, že jste se v Číně vrátili nejméně o dekádu zpět.

Pokud se chlad, neochota, ba chvílemi odpor týká čínsko-amerických vztahů na kulturním poli, není neštěstí nijak veliké. Jenomže tato situace se začíná přelévát i do ekonomické oblasti a tam už je to horší, tam jsou přímo ohroženy zatím dobře se rozvíjející obchodní americko-čínské vztahy, ostatně nesporně výhodnější pro Čínu nežli pro Spojené státy.

Loňského roku importovaly Spojené státy do Čínské lidové republiky zboží v hodnotě asi osmiset mil. dolarů. Většinou šlo o obilí. Obchodní dohody počítaly s americkým importem do lidové Číny ve výši přes jeden bilion. Čína celkově zvětšila svůj nákup v USA o celých padesát procent, včetně nákupu americké technologie. Po mnoha hubených letech politiky na prosté nezávislosti, — říkalo se tomu v Číně "spoléhání na vlastní velké síly", — Čínská lid. republika přešla na politiku závislosti, či spoléhání na západní technologii, která má

pomoci urychlit industrializaci země. Nyní padá Maoova Čína pomalu zpět na bázi "spoléhání se na vlastní síly".

Dosud v Číně nenastal oficiální odklon od politiky americko-čínského détente. Zatím nejlevicovější čínské vládní hruhy podnikají pokusné akce v tom směru. Rády by totiž nějak spojily détente s levičáckou ideologií.

Vcelku se zdá jisté, že détente bude existovat tak dlouho, jak dlouho se bude lidové Číně hodit — to jest pokud bude Čína potřebovat protiváhu k sovětské moci v Asii. Avšak samotný záběr détente, které začalo s tak impozující šíří před pouhými dvěma lety, se dostává na nepohodlnou, uzočnou pěšinu...

J. H.

Nervózní "sovětské panstvo"

V hlavním tiskovém orgánu čínských komunistů Žen Min Ži Pao, vyšel článek, který prohlašuje, že velký politický boj v Číně — rozuměj kampaň proti Konfuciovi i Lin Piaovi — "znervóznil sovětské revisionistické panstvo". Žen Min Ži Pao píše o zmatku a rozčilení sovětského vedení, které zaujalo stanovisko, že v Číně byla rozpoutána nová teroristická kampaň proti takzvaným internacionalistickým silám. Toto sovětské hodnocení znamená podle tiskového orgánu Komunistické strany Číny, že se Sověty zotožňují s Lin Piaem a jeho stoupenci, přičemž však odhalují ultrapravičáckou podstatu jejich linie. Lin Piao sice zahynul, ale pro Žen Min Ži Pao je sovětský postoj k nynější kampani v Číně důkazem, že "kliky sovětských revisionistických renegátů se nevzdala svého úmyslu podrobit si Čínu a nadále pokračuje ve svých marných snahách podrýt její diktaturu proletariátu a udělat z Číny svou kolonii."

to muzikant — co Slovák to vůdce", považoval jsem to za pouhý žert, ale již druhá československá výprava má vůdce Slováka a pianistu Čecha. Patrně komunisté více důvěřují Slovákovi než Čechovi, který by mohl po případě švejkovat.

ČSSR-USA v tělocviku

Olympijská šestka žen z Československa byla na zájezdu v Americe. Zastavila se také v San Franciscu, kde závodila proti americkému družstvu Kalifornie. Byli jsme zvědaví na tento závod, zvláště když je známo, že hvězdy ženské gymnastiky zapadly v propadlišti prapodivné sportovní organizace československého sportu. — Sál State University San Francisco byl zaplněn; přišlo také mnoho krajanů. — Československé družstvo našlo v Kalifornii soupeře stejné výšlosti. Za ČSSR závodily: Zdena Dornáková, Jana Knopová, Soňa Brázdová, Lenka Hagková, Drahomíra Smolíková, Vladka Bartůňková. Vedoucí družstva Jaroslav Pařízek, vedoucí výpravy Dr. Miroslav Palat, soudkyně Věra Růžicková a Gita

Macháčková. Družstva závodila na bradlech o zvýšené žerdi, na kladině, v přeskočích přes koně na šíř a volných prostných. Byli jsme velmi překvapeni mladím československých závodnic. Nestarší Brázdová má 17 let, nejmladší Dornáková 16 a je již dva roky československou championkou gymnastiky Americké družstvo bylo tělesně vyspělejší. Československé družstvo zvítězilo v poměru: 187.55 — 186.20 Tedy jen o 1.35 bodu. Můžeme říci, že čs. děvčatům ten bod vyhrál jejich český pianista, který jím mistrně hrál ku prostným tak, jak to bývalo za sokolské tradice. Američanky měly jen "hudbu z konzerv", která nebyla vždy přiléhavá. Když jeden pražský návštěvník nám přinesl vtip, který doma koluje — "Co Čech

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříkněte a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.
Jméno: .....
Adresa: .....

Anglie po volbách . . .

(Dokončení se str. 1)

konci tohoto období by konservativci byli určitě smeteni. Letošní jarní rozpočet, ať jeho autorem je kdokoli — musí být nejtvrdším rozpočtem v historii Anglie. Volby byly pokusem, ještě před rozpočtem, prodloužit život vlády o dalších pět let. V Anglii každá vláda, která žádá prodloužení svého mandátu je posuzována voliči podle výsledků její dosavadní politiky. Tomu bylo třeba zabránit a proto muselo vzniknout komunistické spiknutí. Heath vypsal volby v den, kdy se britští horníci rozhodli stávkovat. Potřeboval stávku pro svoji volební kampani a trpělivě dva měsíce k tomu pracoval. Měl to být důkaz komunistických piklů. Demokraticky zvolená vláda určila nové mzdy horníků, ti je odmítli a stávkují, protože chtějí víc. To je přece jasný doklad, že chtějí porazit demokratickou vládu a celý systém — podle Mr. Heatha. Jaká jsou fakta?

Anglie na konci války měla 700 tisíc horníků s nejlepšími platy v Anglii. Dnes je v hornictví zaměstnáno pouze 270 tisíc osob. Před dvěma lety došlo k hornické stávce, která stála 10 milionů pracovních dnů a Uhelná společnost ztratila stávkou 170 milionů liber, protože ji vláda zakázala, aby vyhověla mzdovým požadavkům horníků. Po dvou měsících stávky, kdy Anglie byla střídavě ve tmě a podstatná část průmyslu ohrožena ve výrobě, oznámila vláda, že hornické mzdy jsou hluboko pod průměrem a že oprávněné požadavky horníků mají být splněny. Ve všech evropských — včetně komunistických zemích, mzdy horníků jsou nejvyšší. Angličtí horníci byli tehdy na 13 místech mzdové tabulky. I po tomto zvýšení během minulého roku, opustilo 15 tisíc horníků šachty do jiného zaměstnání s vyššími

platy. Hornictví v Anglii je dnes zaměstnáním staříků, špatné mzdové podmínky znemožňují zvyšování počtu pracovních sil a jen trvalá práce přes čas všech horníků umožňuje udržování potřebné těžby pro anglické hospodářství. V listopadu minulého roku předložila odborová organizace horníků požadavek dalšího zvýšení mezd. Vláda znovu zasáhla a určila Uhelné společnosti jen minimální zvýšení, které horníci odmítli. Horníci na šachtách zastavili práci přes čas a to stačilo k tomu, aby vznikl nedostatek uhlí. Celé dva měsíce vláda tvrdohlavě odmítala jednání o požadavku horníků, kteří nakonec většinou 81% se rozhodli zahájit stávku a Heath vypsal volby. Ještě během volební kampaně vyšlo najevo, že mzdy anglických horníků jsou stále ještě nižší, než je mzdový průměr v Anglii a že jsou o polovinu nižší, než mzdy horníků v Německu a jiných evropských zemích a dokonce o 25% nižší než ve Španělsku! Nezávislá komise, vytvořená vládou teprve během volební kampaně, doporučila zvýšit o 200% původní nabídku vlády. Dvě stávky Heatha v hornictví stály Uhelnou společnost — t. j. anglické hospodářství 300 milionů liber a další 2 miliardy ztracené produkce v anglické výrobě následkem zkrácení pracovní doby na tři dny v týdnu. Volby Heatha byly nejdražší volby v historii Anglie.

To byl ovšem jenom konec soukromé třídní války Heatha, kterou zahájil, když se ujal vlády. Začal rozdáním 500 milionů liber ročně majetným v daňových úlevách. Zároveň zrušil subvence na levnější jídlo dětí ve škole a mléko zdarma pro děti obecných škol. Obojí poskytovaly všechny vlády od konce války. Místním radám, které v tom chtěly pokračovat ze

svých zdrojů, pohrozil soudním stíháním pro zneužití veřejných fondů. Zákonem nařídil obecním radám zvýšit nájemné v obecních bytech a domech na úroveň v domech soukromých. Členové rad, kteří odmítli provedení byli potrestáni pokutami několika tisíc liber. Vzbouření kulturního světa ho neodradilo od zavedení vstupného do muzeí a obrazáren, i galerií, kde všude byl vstup odjakživa zdarma. Šlo o uplatnění zásady, na co nemáš, nebudeš mít, ať jde o mléko či kulturu.

Hlavním cílem Heathovy politiky bylo zničení anglického odborového hnutí — nejstaršího na světě. Zákonem byl zřízen soud k pronásledování odborů, který soustavně předpisoval organizacím desetitisícové pokuty. Do právním dělníkům 20 tisíc liber za stávku, kterou nevedli. Kovodělníkům za to, že se odmítli dostavit k soudu, 100 tisíc liber. Díky tomuto soudu byla Anglie druhou zemí v Evropě, kde důvěrníci dělníků se ocitli ve vězení. První je Španělsko. Ve volební kampani otevřeně Heath prohlásil, že Anglie nepotřebuje odbory, protože odbory národa je jeho vláda! Voliči rozhodli, že odbory se dít nemají a rozdrtili parlamentní většinu E. Heatha, který ve svém bojovném zápalu přehlédl, že odborové hnutí v Anglii má 11 milionů členů a že s příslušníky rodin reprezentuje téměř polovinu národa. Nepochopil, že odborové hnutí je součástí společenského organismu demokratické průmyslové společnosti a může být zničeno jen nastolením komunistické nebo fašistické diktatury.

Volební kampaň konservativců byla jednoduchá: kdo je proti nám je proti demokracii a musí být otevřený nebo zakuklený komunist. Nepomohl však ani Stalin — který každý den zíral na Angličany z drahých inserátů v denním tisku, aby jim připomněl — jaká je jediná možná alternativa konservativní vlády: komunismus a vláda NKVD! Míru nebezpečí komunismu a koho chce likvidovat ukázaly pak volby. Z 31 milionů hlasů obdrželi komunisté 32 tisíc. Svoje kandidáty však nepostavili nikde proti poslancům konservativní strany, nýbrž výlučně ve volebních okresech, které ovládá Labour Party. Patrně se stále ještě řídí názorem Nikity Chruščeva — který prohlásil, že v Anglii jsou mu konservativci milejší než labouristé. Konservativci při jeho návštěvě byli k němu velmi uctiví a nestrkali mu pod nos seznamy politických vězňů ve východní Evropě, jako labouristé. Při anglickém většinovém volebním systému nejde o to získat nadpoloviční většinu hlasů voličů, kteří přijdou k

volbám, nýbrž získat většinu poslanců v britském parlamentě. K tomu není třeba většiny hlasů v zemi. Od začátku století se v Anglii konaly volby devatenáctkrát a jen dvakrát (1931 a 1935) většina v parlamentě a vláda se opírala o nadpoloviční většinu odevzdaných hlasů. Již v r. 1922 stačilo konservativcům 38% odevzdaných hlasů k velké většině v parlamentě. V tomto smyslu, téměř každá vláda Anglie byla menšinová. Po prvé, po těchto volbách, má sice vládu nejsilnější strany, Labour Party, která nemá nadpoloviční většinu poslanců. Může být kdykoliv poražena spojenými silami konservativců a malých skupin liberálů, Irčanů, Skotů a Welšanů. Aby k tomu nedošlo budou nepochybně pečovat konservativci. Pro politický rekord budou proti vládě mluvit a hlasovat. Před každým hlasováním však skupina konservativců zmizí do parlamentní restaurace a záchodů, aby vláda nebyla poražena. To také patří k praxi britského parlamentarismu.

Donutit Wilsonovu vládu k novým volbám v příštích týdnech by byla pro konservativce politická sebevražda. Horníci se vrátili do šachet a 20 milionů zaměstnanců k plnému pracovnímu týdnu. Během několika dnů skončila nová vláda hospodářské šílenství Heatha. Jako první krok proti inflaci zakázala s okamžitou platností každé zvyšování nájemného do konce roku i to, které nařídil Heath na jaro tohoto roku. Za taková opatření neporažte vládu ve volbách. Je spíše pravděpodobné, že Wilson se pokusí ve vhodném okamžiku svoji porážku vyprovokovat, aby vypsání voleb bylo zaviněno ostatními.

Wilson je první britský premiér, který se po políbení ruky královně nenastěhoval do Downing Street a do svého úřadu denně dojíždí. Je to z opatrnosti, protože je to jediná budova v Anglii, na kterou se nevztahuje žádná ochrana nájemníků. Výpověď dává britský volič a nájemník, poražený premiér, má jen tři hodiny na to, aby zavolal špeditéra. Jen předseda vlády se solidní většinou v parlamentě se může v této budově zabydlit na delší čas. I o tom rozhodnou teprve příští volby, které se nepochybně budou konat ještě letošního roku.

Je velmi pravděpodobné, že britská Labour Party bez Wilsona by dosáhla lepších výsledků v posledních volbách. Je však nevhodnější osobou k vedení vlády za dnešní situace. Wilson je typickým demokratickým politikem, který se každý den ráno po hození podívá z okna, aby zjistil kolik lidí je na levo a kolik na pravo na konci ulice a podle toho dělá politiku příštích dvacetitýř hodin. Podle jeho vlastních slov je týden příliš dlouhá doba v politice a proto při jeho kri-

Loupež v Praze

V pátek 8. března došlo v Praze k loupežnému přepadení poštovního úřadu na Těšnově. Pachatel žádal pod hrozbou použití střelné zbraně na zaměstnankyni pošty vydání peněz. Z okna vedlejší místnosti začaly jiné úřednice volat o pomoc. Mezitím odcizil pachatel 47.000 korun. Na volání reagovali dva příslušníci Veřejné bezpečnosti a procházejícího pachatele pronásledovali. Nedařilo se mu však dostat se pryč, protože poštovní úřad byl uzavřen. Teprve pak vydala kriminální ústředna veřejnou výzvu k pátrání po neznámém pachateli.

tice není radno mít delší politickou paměť než sedm dnů. S lehkým srdcem a patrně s radostí uložil volební manifest Labour Party se všemi socialistickými reformami do archivu strany, tak jako to udělal po vítězství v r. 1964. Tentokrát mu to usnadnila povolební situace v parlamentě.

Tehdy Labour Party převzala vládu v době krise a musela založit velké plány na rychlou hospodářskou expanzi a řešit zoufalou situaci platební bilance, kterou zdědila od konservativců. Podarilo se jí dosáhnout během šesti let vytvořit předpoklady pro normální hospodářský vývoj a vykazovala přebytky platební bilance 800 milionů liber sterlingů. To bylo ovšem vykoupeno tím, že nebyly řešeny naléhavé sociální problémy a úspěchy v hospodářství zaplatila Labour Party ztrátou důvěry mezi svými voliči. Tentokrát je situace daleko horší než před deseti lety. Cesta z tohoto masaku bude trvat několik let a Labour Party si nemůže dovolit stejnou bezohlednost k palčivým sociálním problémům, jako tehdy. Deficity konservativců se letos zvýší, protože rozvrácené hospodářství nejméně celý rok nemůže krýt exportem pro Anglii životně důležitý dovoz. Zvýšení pensí a různá sociální opatření naléhavě nutná při dnešní inflaci nemohou být kryta zvyšováním produktivity a vyžadají si těžké daňové zatížení, které také musí krýt subvence nejdůležitějších potravin, aby byly zmírněny důsledky inflace v životní úrovni. Anglie musí žít nejméně tři roky na dluh, než se podaří zaplatit z vlastních zdrojů dva a půl roku vlády Ed. Heatha. Tak, jako po válce v r. 1945, potom znovu v r. 1964, tak také nyní ujímá sa Labour Party vlády v době krise. Ta nyní je nejhorší a vyžaduje řadu nepopulárních opatření. Zdá se, že je historickým úkolem britské Labour Party vytvořit vládu v době krise, vytáhnout hospodářství z nejhorší bryndy a být za to potom poražena.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U.S.A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!

WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SOPOCI
Secretary

VOLBY V HAMBURGU

V Hamburku se volilo do takzvaného Bürgerschaftu — do městského zastupitelstva — protože však město Hamburk má statut spolkové země a městské zastupitelstvo je zároveň zemským parlamentem, rozhodovalo se při volbách též o složení hamburské vlády — senátu. Už 17 let vládnou v Hamburku sociální demokraté, kteří vřady na sebe soustředili nejmeně 50 procent hlasů. V roce 1970 sice přibrali k vládě též svobodné demokraty, ale jen s ohledem na rozložení politických sil v Bonnu. Mohli se bez nich docela dobře obejít. Tehdy totiž získali více než 55 procent hlasů. Nyní už bez strany svobodných demokratů hamburskou zemskou vládu sestavit nemohou. Důvěru jim projevilo jen necelých 45 procent voličů. Většinu hlasů, které ztratily — získala křesťansko-demokratická unie. Ze ztrát sociálních demokratů však vytěžili i jejich koaliční partneři, svobodní demokraté. Tém se podařilo zvýšit podíl hlasů z dřívějších 7 celých jedna desetina procenta na 10 celých 9 desetin procenta.

V Hamburku kandidovalo celkem deset politických stran, ale kromě sociálně demokratické, křesťansko demokratické a svobodné demokratické, se žádná z nich neprosadila. Porážku utrpěla jak extrémní pravice, tak extrémní levice. Nacionalistická strana, která to v minu-

Mezinárodní přehled

lých volbách dotáhla na 2 celé 7 desetin procenta hlasů, dostala tentokrát jen nula celá, 8 desetin procenta. Německá strana si sice v Hamburku svou pozici poněkud zlepšila — z 1 celé 7 desetin na 2 celé 2 desetiny procenta hlasů — tento nepatrný zisk jí však vstup do hamburského zemského sněmu neumožnil.

V Hamburku budou příští čtyři roky vládnout opět sociální demokraté spolu se svobodnými demokraty, ale svým koaličním partnerům budou jistě muset předat další resorty. Vnitropolitické komentátoři, včetně těch, kteří se socialisty sympatizují — píšou o tom, že Brandtova strana utrpěla v Hamburku porážku a že tam zvítězila křesťansko demokratická unie. Příčiny zvratu nebyly dosud podrobně analyzovány, ale všeobecně se soudí, že neúspěch sociálních demokratů byl výrazem vzrůstající nespokojenosti se spolkovou vládou. Ve volební kampani se všechny strany sice do značné míry soustředily na polemiku o místních hamburských problémech, ale mnozí voliči měli bezpochyby na zřeteli též problémy celoněmecké. Výsledky hamburských voleb jsou tiskem komentovány jako varovný signál bonnské vládě. Stále více Němců, včetně dělníků, vytýká spolkové vládě, že nepotírá dost resolutně inflaci, že ceny životních potřeb pří-

liš stoupají, že takzvaná východní politika není příliš úspěšná, že hospodářské koncese, poskytované komunistickým zemím německé hospodářství příliš zatěžují a že levicově radikální a anarchistické skupiny rozvíjejí teror a narušují demokratický řád. Strana svobodných demokratů je sice rovněž ve spolkové vládě, ale tu — jak se dá soudit z jejich úspěchů v Hamburku — německá veřejnost tak přísně neposuzuje. Mnozí Němci v ní spatřují politickou složku, která i přesto, že má ve svých řadách rovněž radikály, přece jen vyvíjí větší úsilí udržet hospodářskou a politickou stabilitu než strana sociálně demokratická.

KOMUNISTÉ DO VLÁDY V INDII?

Nedávno byly oznámeny výsledky voleb do místních parlamentů v několika indických státech. Kongresová strana Indíry Gándhiové měla štěstí a uržela si v nejlidnatějším indickém státě Uttarpradéši absolutní většinu. V Uttarpradéši žije asi 90 milionů obyvatel, celá Indie má podle odhadu z roku 1972 asi 575 milionů. Nejsilnější stranou zůstává také ve státě Uriše. Naproti tomu ale paní Gándhiová ztratila kontrolu ve dvou důležitých severovýchodních provinciích: v Nágálendu a Manípuru — které leží na společné hranici s Barmou a Macvou Čínou. V těchto provinciích jsou už delší dobu aktivní takzvané národně-osvobozenecké síly, které údajně bojují proti šovinistické politice ústřední vlády. Podobně se Kongresové straně nepodařilo udržet většinu v jihoindickém takzvaném Ústředním teritoriu Důležité jsou úspěchy v Uttarpradéši, který považuje každá indická vláda za vlastní mocenskou základnu. Kongresová strana tam získala 213 ze 425 mandátů, promokskévští komunisté jedním skokem počet vlastních zástupců zečtyřnásobili, a budou mít 16 poslanců. Není proto vyloučeno, že je tento úspěch přivede do vlády.

HLAS JAPONSKÝCH KOMUNISTŮ

Japonská komunistická strana jako jedna z prvních zaujala jasný postoj k případu Alexandra Solženicyna. Ústřední výbor japonských komunistů vydal prohlášení jménem svého člena Kurahary, jenž je zodpovědný za kulturní politiku strany. Píše se v něm mimo jiné: "Nechceme přímo komentovat poslední Solženicynovu knihu Souostroví GULAG, protože v japonštině byl vydán zatím pouze krátký sumář; není správné ji hodnotit bez předchozího přečtení. Současné si ale myslíme, že fakt,

že kniha zatím nebyla zveřejněna v Sovětském svazu, je nutno považovat za problém dotýkající se práva na svobodu mínění.

Jsme pevně přesvědčeni — že není správné řešit intelektuální a umělecké problémy administrativními metodami anebo že je nutno zúčastněné osoby napínat na skřípec."

NENÍ POZDĚ NA POKÁNÍ

Pařížské nakladatelství "YMCA Press" vydalo v ruském originálu Solženicynův padesátistránkový "Otevřený dopis sovětským vůdcům". Tato firma vydala v prosinci loňského roku nejnovější dílo nositele Nobelovy ceny, "Souostroví GULAG", které vedlo k autorově deportaci ze Sovětského svazu. Nakladatelství ve zvláštním prohlášení sdělilo, že Solženicyn na svůj dopis, poslaný v září loňského roku vládcům v Kremlu, nedostal odpověď a že v něm rozbírá momentální "politické, hospodářské a mravní poměry v Sovětském svazu a navrhuje řadu konkrétních opatření, jak by se mohlo zabránit národní katastrofě, hrozící této zemi, aniž by se musila nutně změnit forma její vlády". Solženicyn ve svém "Otevřeném dopisu" v souvislosti s národní obranou vyzdvihuje, že jedinou skutečnou vojenskou hrozbu bude pro Sovětský svaz představovat v příštích padesáti letech Čína a že Sovětský svaz vydává na vojenské účely desetkrát víc, než je třeba. V předmluvě k "Otevřenému dopisu" autor poznamenal, že mu sovětské vůdci neodpověděli na jeho přepis, ani nijak nenašli, že dbají jeho rady, a dodal: "Na pokání však není nikdy pozdě".

PÁTÁ KOLONA?

Moskevská Pravda obvinila Čínu, že provádí v Ásii výbojnou politiku a že se snaží používat zámořské Číňany jako pátou kolonu v zemích tohoto světadílu. Čína se prý vměšuje a rozvrací Barmu, Indii a Bangladéš a obyvatelstvo i vlády těchto zemí jsou prý právem vážně znepokojeni. Čína prý usiluje o hegemonistické posice v Ásii. Svou nedávnou "demonstrační sílu" k uhájení svých nároků na ostrovy v Jihočínském moři ukázala, že nechce řešit spory vyjednáváním, rozhořčil se hlavní tiskový orgán KSSS. Čínské menšiny v jižní a v jihovýchodní Ásii si bere v poslední době stále více na mušku i sovětský rozhlas ve vysílání pro tuto oblast. Před několika dny označil Číňany v Thajsku, Malajsi, Indonezii a na Filipínách za "pátou kolonu" Peking. Moskva se snaží vytlouci politický kapitál z určité tradiční nedůvěry k čínským menšinám v těchto zemích.

KOMUNISTICKÉ MÍNĚNÍ

V souvislosti se Solženicynovým případem stojí za zmínku průzkum veřejného mínění v řadách francouzských komunistů. Při průzkumu bylo zjištěno, že 66 procent členů francouzské komunistické strany se Solženicynovou deportací nesouhlasí, že 61 procent schvaluje Solženicynovu kritiku stalinského teroru, že 65 procent přiznává Solženicynovi nárok na uveřejnění jeho knihy v cizině. Jen 47 procent se domnívá, že publikace knihy je součástí předem zorganizované protisovětské kampaně.

Vedení francouzské komunistické strany se ocitlo ve svízelné situaci. Výsledek průzkumu mínění členů strany prokázal, že většina řadových členů se štvanicemi proti Solženicynovi, k nimž se francouzská komunistická strana připojila, neztotožňuje.

SACHAROV PROTESTUJE

V městě Orlu — asi 340 kilometrů na jih od Moskvy — skončilo přelíčení s disidentem Viktorem Chaustovem, obžalovaným z toho, že rozšiřoval zakázanou literaturu. Chaustov byl odsouzen ke čtyřem rokům v táboře nucených prací a k dalším dvěma rokům vyhnanství v odlehle části Sovětského svazu. Chaustov strávil v letech 1967-1970 tři roky ve vězení za to, že uspořádal demonstraci během soudního procesu se spisovatelem Jurim Galanskovem, který zemřel předloni v jednom moldavském táboře nucených prací. Jiný disident, historik Gavriel Superfin, předvolaný žalobou jako svědek, odvolal svou dřívější výpověď na policii, přitěžující obžalovanému, a odmítl proti němu svědčit. Superfin pracoval kdysi jako archivář pro spisovatele Solženicyna.

Proti rozsudku orelského soudu nad Chaustovem protestoval akademik Sacharov spolu s pěti jinými intelektuály. V apelu, adresovaném mezinárodním organizacím, jakož i dělnickým a odborovým organizacím světa a doručeném zahraničním novinářům v Moskvě, signatáři napsali: "Chaustovův případ je dalším článkem v dlouhém řetězu útlaču lidí za jejich názory. Nepřipust'te další represálie proti čestnému a statečnému člověku". Signatáři také uvedli, že Chaustov pracoval v poslední době jako dělník v moskevské továrně na televizory a že se rozhodl vyemigrovat. Podle žalobního spisu Chaustov pomohl propašovat do ciziny vězeňský deník Eduarda Kuzněcova, přední postavy z leningradského soudu se skupinou, která údajně plánovala únos sovětského letadla. Kuzněcov byl odsouzen k 15 letům vězení. Jeho deník byl uveřejněn v Paříži předloni.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připisujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

DOKUMENTY

Souostroví GULag

Přečíst co nejdříve knihu A. Solženicyna "Souostroví GULag", za niž byl autor nedávno vypovězen ze své vlasti, se stává ctí každého obdivovatele tohoto statečného ruského spisovatele. Kniha se však velmi těžce shání a prodává se "pod rukou" za přehnanou cenu. Stává se raritou.

Co je na ní tak neobvyklého? Vlastně neobsahuje nic nového. Kdyby vyšla před patnácti lety byla by pro nás bleskem z čistého nebe. Dnes však jsou známy již jiné knihy popisující poměry v sovětských koncentračních táborech: "Moje svědectví" A. Marčenko, "Vzpomínky" M. Mandelštamové, "Nedobrovolná cesta na Sibiř" A. Amalrika, "První kruh" A. Solženicyna a jiné.

"Souostroví GULag" se liší od výše uvedených knih tím, že nejde o román ani o prosté vzpomínky. Jde o sbírku dokumentů. Ne úředních protokolů, nýbrž svědectví stovek lidí, živých i mrtvých, s nimiž se Solženicyn setkal na své osmileté pouti souostrovím GULag a s jejichž životními osudy čtenáře seznámuje.

"V této knize není vymyšlených osob ani vymyšlených událostí. Lidé a místa jsou nazvána svými vlastními jmény. Jsou-li uvedeny pouze iniciály, tak jen z čistě osobních důvodů. Nejsou-li jmenováni vůbec, tak jen proto, že lidská paměť nezachovala jména — ale všechno bylo přesně tak", říká autor v mottu a knihu věnuje "všem, komu nestačil život, aby mohl vyprávět. Ať mi odpustí, že jsem neviděl vše, nezapamatoval si vše a nedomyslí si vše."

Souostrovím GULag nazývá autor soustavu věznic a koncentračních táborů, rozsetých po celém Sovětském svazu, hlavně však na Sibiři a Dalekém severu. Tato zařízení jsou spravována Hlavní vězeňskou správou, jejíž zkratka je GULag (Glavnoje Upravlenije Lagerej).

Autor se snaží být neosobní, líčit pouze fakta a často používá místo první osoby jednotného čísla — já, první osoby množného čísla — my. Ne že by se povyšoval nad masu svých spoluobčanů a spolutrpiteľů, ale naopak, aby naznačil svou spoluvinu na všem, co se dělo a děje. Ačkoliv sám je jedním z postižených, klade si palčivou otázku: "a kdyby se můj život byl vyvíjel jinak — nestal bych se právě takovým katem jako oni?" Vždyť jen náhodou nepodepsal přihlášku do NKVD (Narodnyj Komissariat Vnutrennych Del), když verbovali zemi studenty. Vždyť chodil nadšeně na prvomájové a říjnové průvody, oslavoval Stalina, miloval Lenina, považoval se za marxistu, přel se se studenty a omlouval mnohé věci, které viděl kolem sebe. V důstojnické škole si vypracoval (nebo v něm vypracovali) vědomí, že je něco víc než prostý voják, na frontě pak považoval za něco zcela samozřejmého, že prostí vojáci kopali pro něho — důstojníka zákop, a neviděl nic špatného či nenormálního v tom, že si na ten svůj nechával dát ta nejtlustší břevna, aby jeho — důstojníkův — zá-

kop byl bezpečnější. A když z něho při zatčení strhli nárameníky, necítil se uražen, že je eskortován nižší šarží? A když ve skupině zatčených měl nést své zavazadlo, neodmítl to s poukazem, že přece on — důstojník — nepnese zavazadlo a ostatní, prostí vojáci, a ještě k tomu zrádci národa — ruští vojáci zajatí v německých uniformách — půjdou s holýma rukama?

V první části knihy autor podrobně rozebírá článek 58 Trestního zákoníku SSSR — podle něhož byly odsouzeny miliony nevinných lidí, kteří nikdy zákoník ani zdálky neviděli, natož aby jej četli. Podle článku 58 byli souzeni, anebo jen prostě zaviní a popravení političtí provinilci.

Samy paragrafy jsou natolik široce formulovány, že podle nich může být trestná: činnost i nečinnost, pouhý úmysl, myšlenky nebo jen podezření z činu. Tak třeba vojáci, kteří se dostali do zajetí, byli souzeni za "poškození armády". Emigranti, kteří odešli ze země ve dvacátých letech (t. j. před sestavením zákoníku) byli souzeni za "napomáhání světové buržoazii". Za "spolupráci s nepřitelem státu" mohl být odsouzen prakticky kterýkoliv občan, který v okupovaném území za války třeba obloužil Němce v restauraci. Za "špionáž, podezření ze špionáže nebo za styky vedoucí (!) k podezření ze špionáže" mohl být třeba souzen člověk, jestliže známa známé jeho manželky si nechávala šít šaty u stejného krejčího jako manželka cizího diplomata. Za "špionáž" bylo posláno do sibiřských koncentračních táborů i 30.000 Čechů, kteří v r. 1939 opustili okupované Československo a uchýlili se k velkému slovanskému bratru. Jestliže někdo nabil příslušníku strany či milice, byl souzen za "teror". Dva přátelé kritizující vládní politiku byli již "protistátní organizací". Případy, které Solženicyn uvádí se někdy zdají až absurdní.

Tak třeba případ Poláka — který se narodil v Lembergu, patřícím k Rakousko-Uhersku. Do druhé světové války žil ve svém rodném městě v Polsku, pak se přestěhoval do Rakouska, kde žil a pracoval a tam ho v r. 1945 zatkl sovětský voják. Dostal 10 let podle ukrajinského Trestního zákoníku za zradu své

vlasti — Ukrajiny! Jeho rodné město Lemberg se totiž zatím stalo ukrajinským Lvovem!

Solženicyn popisuje vyšetřovací metody KGB (Komitēt Gosudarstvennoj Bezopasnosti), mučení daleko předčící veškeré nacistické mučírny a mnohokrát si klade otázku: Jak se tohle všechno mohlo dít? Na otázku přímo neodpovídá, ale podtextem dává na srozuměnou: všichni jsme vinni, každý z nás, celý národ. A právě tato skrytá odpověď nejvíce popuzuje Sověty proti autorovi.

"Nemilovali jsme dost svou bodu," píše autor. "Prostě jsme si zasloužili vše co následovalo."

Politické strany v Rusku byly v době Únorové a Říjnové revoluce 1917 nejednotné — málo aktivní, nejisté a nedůsledné. Tím se stalo, že hrstka bolševiků dokázala ovládnout situaci.

"Jestliže v carském vězení se strany často spojovaly k společnému boji, tak v sovětském vězení každý proud viděl čistotu svého praporu v tom, aby se nespojoval s druhými. Trockisté bojovali odděleně od socialistů a komunistů, a komunisté vůbec nebojovali, protože — jakpak si člověk může dovolit bojovat proti vlastní vládě i ve vězení?"

Na jiném místě uvádí autor příklad: u soudu všichni odsouzení popřeli svá dřívější přiznání. Soudce se ptá vyčítavě: Jak jste mohli při vyšetřování říkat něco jiného? Souzený odpovídá sotva slyšitelně: "Jako komunista nemohu na veřejném přelíčení vyprávět o metodách výsledku na NKVD." To bylo ještě v dobách veřejných přelíčení.

Na mnoha místech uvádí Solženicyn srovnání s carským Ruskem: vězení za cara a za Sovětů, vyhnanství za cara a za Sovětů, statistiky za cara a za Sovětů. Není třeba zdůrazňovat, v čí prospěch dopadají tato srovnání.

Solženicynova kniha dává hodně podnětů ke studiu a k přemýšlení. Nechce ohromovat. Chce varovat. Varovat dnešní revolucionáře a příští pokolení.

Na začátku knihy Solženicyn popisuje scénu, jak po zatčení prochází se dvěma tajnými policisty metrem. Kolem je plno lidí, kteří vůbec nevědí, že mezi nimi je vězeň. Chce se mu křičet, volat o pomoc, ale — mlčí.

"Mlčím ještě z jednoho důvodu: proto, že těch Moskvanů, zaplňujících dvě pohyblivá schodiště, je stejně málo — málo! Tady můj křik uslyší dvěstě, dvakrát dvěstě lidí — a co s těmi dvěma sty miliony? . . . Podvědomě tuším, že jednou mě uslyší dvěstě milionů . . ." Solženicynovo tušení se vy-

Alexander Dubček píše . .

Jediná ze všech osobností "Pražského jara", jež se po sovětské okupaci naprosto a dokonale odmícela, byl hrdina a miláček lidu, Alexander Dubček. Stal se tak vzorně nenápadnou soukromou osobou, až to budilo údiv, i spekulace. Vycházelo patrně jen ze základní povahy tohoto dosti plachého a na vlnách reformních vod k moci vyneseného muže, že se po porážce hnutí, jemuž stál v čele, odmíchl a stáhl do sebe. A snad mu to ve skutečnosti nikdo ani nezazlival . . .

Nyní přinesl italský komunistický časopis Giorni Vie Nuove úryvky z dopisu Alexandra Dubčeka vdově po Josefu Smrkovském. Jak se dostal dopis na západ není známo, ale vedení italské redakce ujišťuje, že jde zcela určitě o autentický dopis. Dubček v něm říká, že stále ještě nemůže pochopit, jak mohl Sovětský svaz a jeho spojenci uvěřit falešným zprávám o jeho, Dubčkově liberalizačním úsilí. Diví se, jak se může režim uchýlovat k pomluvám o Smrkovském, který byl po invazi vyloučen ze strany. Příčinu invaze vidí Dubček v tom, že konservativní osobnosti ve vedení strany, které už ztratily své funkce anebo věděly, že je brzy ztratí, posílaly Sovětům zkreslené informace o jeho liberalizačním programu. Ti to lidé, podávající nesprávný obraz, prý "viděli to, co se

děje, pouze z hlediska ztráty svých vedoucích míst ve straně".

Dubček v dopise vysvětluje, že cílem mu nebyl návrat ke kapitalismu, ale "vnitřní demokracie, neomezená a stranou nepodmiňovaná, posilování důvěry lidu a dělnické třídy a její přeměna v revoluční sílu a tvořivou moc strany".

"Avšak nyní", pokračuje dopis, "systém založený na osobní moci a byrokracii byl v Československu znovunastolen. Tak bylo ztraceno to, co je pro stranu leninského typu nejdůležitější, totiž důvěra mas . . ."

Dále Dubček hovoří o tom, že on osobně i jeho manželka byli "zneuctění a ponechání bez možnosti obrany. A domnívám se, že právě tohle je nejtragičtější aspekt ze všech těch událostí", pokračuje dopis, "že dokonce i má žena byla vyloučena ze strany". Dubček dále připravuje paní Smrkovskou na potíže, s jakými se sám setkal, když jeho matka zemřela před osmnácti měsíci.

"Strana se odvrátila od mé matky dokonce i po její smrti. Jediný oficiální činitel, který se účastnil její kremace v Bratislavě, byl noční hlídač na hřbitově. Když jsem chtěl její urnu převést do mé rodné obce, do Uhrovice, bylo mi doporučeno, abych tak učinil tajně, bez veřejného shromáždění . . ." Chce se přidat jen malá poznámka: zdá se, že neochvějně pravověrný komunist Dubček stále ještě nechápe, že porážku jeho liberalizačního úsilí nezavinily pomluvy závistivců. A: že mlčící hrdina je někdy větší než ten, jež se dá slyšet, čili, po staru: že mlčení zlato . . .

DOMÁCÍ KURS BIBLE

Nabízíme vám zdarma a nezávazně písemný biblický kurs o 20 úkolech.

Jméno .....

Ulice .....

Město .....

CZECH HOME BIBLE COURSE

1228 S. Euclid Avenue

Berwyn, Ill. 60402

PÁTÝ ČESKÝ TÁBOR

v East Haddam, Conn. bude letos mít 2 běhy: I. od 7. do 27. července pro děti od 7 do 11 roků, II. od 28. července do 17. srpna pro děti 10 — 15 roků. (V odůvodněných případech mohou být výjimky.)

Přijímají se jen děti, které se dovedou dorozumět česky. Poplatek \$180.00 za 3 týdny.

Bližší informace podá Mrs. Marie Provazník, 25-64, 35th St, LONG ISLAND CITY, N. Y. — 11103

SPORT

I. fotbalová liga pokračovala. Slovan-VSS Košice 3:0, Sparta Praha-Ostrava 0:0, Trnava-Dukla Praha 1:1, Prešov-Slávia Praha 0:0, Bohemians Praha-Nitra 0:0. Další výsledky: Škoda Plzeň-Žilina 1:0, Teplice-Zbrojovka Brno 3:0, Lok. Košice-Inter Bratislava 3:0, Dukla-Plzeň 1:0, Bratislava-Teplice 4:0, Žilina-Prešov 2:1, Nitra-Trnava 0:0, Ostrava-Bohemians 3:2, VSS Košice-Sparta 3:1, Slavia-Košice 3:2.

Tabulku opět vede Dukla — druhá je Ostrava.

Výsledky 16. kola II. fotbalové ligy: Třinec-Hradec Králové 1:0, Ústí nad Labem-Kladno 2:0, Banská Bystrica-Martin 3:0, Pardubice-NHK Ostrava 1:1, Prievidza-Bardejov 2:1, Trenčín-Jablonec 1:1, Vítkovice-Kys. N. Mesto 1:0, Pov. Bystrica-Bohumín 0:0. Tabulku II. ligy vede Třinec s 22 body před Jabloncem s 21 a Prievidzou se 20 body.

Boje I. hokejové ligy měly

přestávku, protože v Praze se hrálo mezistátní utkání, v němž čs. reprezentanti porazili mužstvo mistrů světa SSSR 7:5. Čs. hokejisté vyhrávali už po první třetině 5:1 a vyprodaný stadion (14.500 diváků) skandoval "deset, deset..."

V dohrávaném zápase 38. kola I. hokejové ligy Sparta Praha překvapivě podlehla na vlastním ledě Vítkovicům 0:2. Vedoucí celek tabulky — Dukla Jihlava — si tak zvýšil náskok před Spartou o devět bodů.

Na atletických mistrovstvích Evropy v Göteborgu zlepšila čs. reprezentantka Helena Fibingerová světový rekord ve vrhu koulí na 20,75m. Na druhém místě skončila držitelka starého rekordu sovětská závodnice Čížová výkonem 20,62m.

Na světovém mistrovství v krasobruslení a tanečích na ledě se čs. závodníkům moc nedařilo. V soutěži mužů — kterou vyhrál Hoffman z Vých. Německa se Pazdírek umístil na devátém a Šoska až na sedmáctém místě. V soutěži žen čs. repr. L. Dráhová obsadila deváté místo. Titul získala Errathová z Vých. Něm. V kategorii sportovních dvojic pár Urbanová-Zach skončil na 16-tém místě a v soutěži tanečních párů sourozenci Skotničtí obsadili dvanácté místo.

—pza—

Potíže se stavbou

V čs. tisku se velmi často ožívá jméno obce Dalešice — na Českomoravské vysočině — a to proto, že se tam staví jedno z největších vodních děl v ČSSR. Hydroelektrárna, která tu s výkonem 412 megawattů vznikne, má zásobit proudem polovinu Jihomoravského kraje. Původní plán počítal s výstavbou v letech 1970-77. Pro organizační potíže je však dnes stavba o několik let pozadu. Ani nejostřejší vládní příkazy (z přehrady se má čerpat voda, potřebná i pro provoz plánované jaderné elektrárny v Bukovanech) nedokázaly napravit, co způsobilo nedodržení plánu a loňská havárie: sesuv 200.000 tun zeminy; jen to zpozdilo stavbu asi o 1 rok. Ted' se tu pocituje nedostatek tesařů. Potřebují jich 50. "Každý z nich", říká ředitel stavby, "představuje pro toto dílo ztrátu 1 milionu korun denně".

Pro Montreal

Pro stále montrealské výstaviště s námětem Člověk a jeho svět připravují pražští odborníci novou expozici. Tématem bude tentokrát život v Praze a v Bratislavě.

Film o roce 1968

V Praze měl premiéru film režiséra Karla Steklého "Hroch". Jak se říkalo v úřední zprávě, "soustředil se na negativní politické jevy roku 1968".

NEŽÁDOUCÍ NOVINÁŘ

Sověty vyrozuměly velvyslanectví Spojených států v Moskvě, že neudělí vstupní vísum americkému novináři Anthonymu Collingsovi, kterého časopis Newsweek jmenoval vedoucím své kanceláře v sovětském hlavním městě. Collings, který nyní pracuje pro časopis Newsweek v Bonnu, byl v letech 1967-70 zpravodajem moskevské kanceláře agentury Associated Press. Sovětské činitelé prohlásili, že se Collings nemůže vrátit do Moskvy — "pro svou tehdejší činnost". Collings měl vystřídat nynějšího zpravodaje časopisu Newsweek v Moskvě, Jaye Axelbanka. Ten se stal šéfem moskevské kanceláře v roce 1970, když byl vypovězen ze Sovětského svazu bývalý hlavní korespondent tohoto amerického časopisu John Dornberg. Axelbank sám musí každé tři měsíce žádat sovětské ministerstvo zahraničí o prodloužení svého novinářského povolení. Zahraničním novinářům obnovuje sovětské ministerstvo zahraničí toto povolení zpravidla na konci každého roku, ale proti Axelbankovi uplatnilo přísnější opatření, když časopis Newsweek otiskl obsírnou reportáž o sovětských disidentech.

85 let plodného života

Josefu Martínkovi je pětadesát let. Kdyby se do řady postavili všichni jeho obdivovatelé, aby mu blahopřáli, byla by to linka dlouhá určitě nejméně jako Lovosice. Kdokoli kdy něco od Josefa Martínka četl, spolupracoval s ním, nebo ho vůbec jenom znal, pocítil k němu obdiv, úctu, lásku... Vyučený kovodělník přišel do USA ve dvaceti letech a ihned se dal do studia sociologie a do osvětové práce mezi krajany. Patřil k nejbližším americkým spolupracovníkům T. G. Masaryka, v roce 1917 ho doprovázel do Petrohradu.

Jméno hrdí, že je Josef Martinek po dlouhá léta vedoucím redaktorem Amerických Listů. Ostatně jeho zpravodajství z Tucsonu, Ariz. patří dodnes k nejoblíbenějšímu čtení našich čtenářů. A jeho básně? Plné lyriky, humoru, ale i sociálního citu — koho z nás netěší je vždy znovu a znovu číst...?

Básníků pouště, český novinář, bojovník za sociální spravedlnost a svobodu své země, Josefe Martínku, — připijíme Ti na mnoho dalších let, které neprožíváš v "zaslouženém odpočinku" ale v zasloužilé práci.

AMERICKÉ LISTY

a jejich — a Trá — čtenářská obec

PODEJ PRACKU, PEJSKU

Dej mi pracku, pejsku,
podej, podej.

Na mém akru použít,
na tom mém akru Arizony
jak na ostrůvku Robinsonově
oba už ochočeni.
jsme se sešli.
Ty vyslédnuť z divočiny,
já z civilizace
(divočiny nejdívočeji).
Ty z vlčiny,
já z žloučiny.
Ty z plemene zkříženého,
jen mongrel
a ani já nejsem z panské kasty.
Oba z rodu
co honí v smečce a v tlupě
(v smečkách a v armádách)
Ty's při městku debatovával s kopyty
v podhoří Santa Catalina
(odtud mi tě přivezli)
já to dělal v novinách
v městech na severu
(i mezi lidmi je těch potvor dost).
Ale už to je za námi:
ty tu máš dost kostí,
já kupu učerejších knížek
a máme pokoj, klid a mír
(než spadne bomba, bomba)
a rozumíme si očima

Dej mi pracku, pejsku,
Dingo, můj spolutrosetníku,
podej pracku,
podej.

Uveřejněná báseň je ze sbírky "Verše ze zázvuky a verše zapomenuté", kterou vydalo nakladatelství Universum Sokol Publication v New Yorku.

Horské zemědělství

Ve všech čs. krajích existují větší či menší oblasti, kde se praktikuje zemědělská výroba v obtížných podmínkách horských a podhorských. Jako příklad slouží údaje o stavu zemědělství v okrese Jablonec nad Nisou v severních Čechách. Příznačné je, že tu dosud celou čtvrtinu zemědělské půdy obdělávají jednotlivě hospodařící rolníci; průměrná velikost hospodářství je však pouze půl hektaru, a to na komunikačně těžko přístupných katastrech — které omezují možnost velkovýrobních forem hospodaření. Na okrese působí 17 zemědělských družstev s průměrnou výměrou 300 hektarů. Z celkové výměry 14.000 hektarů je jen něco přes 5000 hektarů orné půdy. Na celkové zemědělské produkci okresu se podílí živočišná výroba 60 procenty, na tržní produkci (t j. v cenách) dokonce 90 procenty. Vedení okresu ted' usiluje o racionalizaci výroby, především ovšem rostlinné, a to hlavně jako krmivové základny pro chov dobytka. Tady pořád leží ladem spousta luk a pastvin nebo jsou výnosy sena a jiných krmiv velice nízké. Chybějí příslušné mechaniz-

zační prostředky — známé třeba ze zemědělství švýcarského nebo vůbec alpského, chybí potřebná iniciativa. Státní plán žádá rok od roku vyšší užítkovost hospodářských zvířat, zvyšuje odvozy a trvá na dodávkách kvalitního chovného materiálu. Ale sám princip hospodaření v této obtížné oblasti řešení narůstajících problémů nenapomáhá. Tak se má třeba výroba mléka zvýšit na požadovaných 3800 litrů od každé dojnice, ale stále pánuje nedostatek kvalitních umělých inojiv, jimiž by se mohla až zdvojnásobit produkce krmiv pro dobytek. Ještě donedávna se i na tomto horském (a jen částečně bramborářském) okrese žádal hospodářský chov prasat. Teprve v příštích letech bude toto odvětví živočišné výroby na Jablonecku zcela z plánu vypuštěno. Okresní orgány nemají také dostatek finančních prostředků na nutnou výstavbu nových výrobních objektů. Soustředí se proto na dosud nevyužitou půdu. Čili znovu: nikoli intenzivní hospodaření, jak tomu chce moderní doba, ale opět extenzivní a málo efektivní postup.

MÁLO CUKROVKY

V posledních letech silně upadá výnos cukrovky v oblastech dříve velmi výnosných. Středočeský kraj — který patřil k největším producentům této plodiny, do-

dal za poslední tři roky do cukrovarů jen 46% plánovaného množství. Jako hlavní důvod se uvádí pokles osetní plochy a nedostatečná kultivace cukrovky.

S ČÍM SOUHLASÍME...

(Dokončení z 1 strany)

jených státech nepopulární, nýbrž v tom, že by mohla být velice populární — a mohla by být výmluvou, aby se Spojené státy odvrátily od nákladných závazků své zahraniční politiky a přiklonily se k jednodušší nacionalistické politice minulosti.

Rozpory mezi Spojenými státy a Francií (a v menší míře s jinými evropskými zeměmi) jsou hluboké. Francie chce americký vojenský štít a spolupráci v obraně Evropy, ale nechce se se Spojenými státy hlouběji angažovat v energetických, monetárních a obchodních otázkách.

Zůstalo na americkém prezidentovi, aby trval na tom, že spolupráce musí být oboustranná záležitost. Jak prezident řekl, velké průmyslové země došly k bodu, kdy musí spolupracovat ve všech těchto vzájemně spojených oblastech nebo přehlížet, jak jejich vztahy upadají do ještě horšího nepořádku, než v jakém jsou dnes.

James Reston v New York Times

OBŽALOBA PRESIDENTA

I.

Přes všechny dnešní legální názory na to, co zakládá žalovatelný přestupek, Bílý dům i Nixonovi nepřátelé v kongresu souhlasí, že výsledek obžalovacího řízení ve Sněmovně poslanců bude záležet především na tom, jaká bude veřejná nálada v době hlasování. Kečeno bez obalu, veřejné mínění — a nikoli důkazy, předložené Kongresu — pravděpodobně rozhodne, zda se najde potřebná většina hlasů pro obžalobu Nixona.

Snad je to tak, jak to má být. Dá se argumentovat takto: protože v demokracii je základním zdrojem moci lid — měla by vůle lidu zvítězit v otázce tak základně důležité jako je obžaloba prezidenta. Ale má to dva háčky.

Především, neexistuje skutečně spolehlivý způsob, jak zjistit vůli lidu — kromě celonárodního referenda. Jinak je tu jen velice hrubý odhad veřejných výzkumů, které jsou založeny na dotazování asi 1.500 lidí, o nichž se předpokládá, že reprezentují postoj 200 milionů Američanů. Vedle očividných potíží s výzkumem veřejného mínění — jako je správný výběr otázek, správná formulace otázek, (aby nebyla ovlivněna odpověď) a správný výklad výsledku — je tu ještě složitější otázka, zda lidé odpovídají pracovníkovi výzkumu se stejnou poctivostí, upřímností a vážností, s jakou by rozhodovali tajně, při hlasování za plentou.

Veřejné mínění — jestliže skutečně existuje takováto měřitelná věc — je jen jeden činitel v procesu rozhodování, a i ten je poněkud nalomen. Když se názory některých důležitých skupin vyhroutily a když se jejich mínění rozcházelo s míněním širší veřejnosti, Kongres už se často postavil proti převládající náladě v lidu. Proto se mocným skupinám, jako jsou organizované dělnictvo, olejářské společnosti a Americká lékař-

ská společnost, v minulosti tak dařilo přimět Kongres — aby ignoroval veřejné mínění v důležitých otázkách — které se těchto skupin týkají. Už se také zvláštní zájmové skupiny z obou táborů v otázce obžaloby horlivě snaží vybiřovat veřejné mínění a užívají přitom argumentů — které nepatří k věci, na příklad: "Nixonova popularita poklesla na 28 procent a veřejná důvěra v něho je na nejnižším bodu; Nixon nemůže účinně vládnout. Měl by tedy být obžalován."

Chondostivé mírové jednání na Středním Východě je na vážkách a zmírnění napětí mezi Spojenými státy, Sovětským svazem a Čínou je teprve v zárodku; bylo by tedy nebezpečné obžalovat Nixona. Obě strany mají sklon přehlížet hlavní otázku, zda Nixon oklamal veřejnou důvěru, účastnil se spiknutí, aby přehlédl spravedlnosti — porušil ústavní záruky tím, že schválil ilegální odposlouchávání a vlnopání, a řadu jiných otázek v souvislosti s watergate-ským debaklem.

Ale ústavní odpovědnost, uložená Kongresu, stanoví, že jen "zrada, úplatkářství nebo jiné těžké zločiny a přestupky" jsou důvod k obžalobě prezidenta. Neříká nic o jeho popularitě nebo věrohodnosti.

Daily News

OBŽALOBA PRESIDENTA

II.

Nejsem přívrženec prezidenta Nixona a nebudu nijak zvlášť znepokojen, jestliže odejde z úřadu před koncem funkčního období. Ale má-li být z úřadu odstraněn, jde o to, aby se tak stalo způsobem, jaký předpokládá ústava.

Pokus některých novinářů — členů Kongresu a některých skupin vymutit jeho resignaci jen proto, že ztratil důvěru lidu a je neschopen vládnout, porážejí za scestnou snahu zřítit jakýsi parlamentní systém vlády ad hoc a to ve zvrhlé formě. Přijemeli si prezidenta s většími ohledy na lidovou kontrolu, změnme ústavu. Ale chceme-li uchovat stabilní systém vlády podle nynější ústavy, nesmí být výkon presidentského úřadu podroben tvůrčím veřejného mínění ve smlouvách prostředcích nebo vášním obyvatelstva, jak je obráží poslední výzkum veřejného mínění. Je moudré, že ústava nepočítá s tím, že by prezident mohl být sesazen lidovým referendem.

Jestliže může právní výbor Sněmovny poslanců nepokrytě dokázat, že prezident Nixon spáchal těžké zločiny a přestupky, měl by být obžalován, odsouzen a sesazen z úřadu. Nemohou-li být tyto důkazy podány, buď by vážný omyl vynutit jeho resignaci. Mělo by být prezident Nixon přinucen k resignaci pro podnět z nenávisti přístí presidenti mohou být přinuceni k resignaci ze stejných nebo méně významných důvodů, a náš systém vlády ztratí stabilitu. Držme se ústavy, dokud není dokázáno, že už neslouží našim potřebám.

Dopis redakci New York Times

MÁ SOLŽENICYN POSILÁNÍ?

Mnoho lidí se dnes ptá, zda Solženicynova aféra škodí nebo pomáhá zmírnění napětí mezi Západem a Východem. Politika zmírnění napětí, která v ranných fázích přežila sovětské potlačení revoluce v Maďarsku a později invazi Československa, pravděpodobně neztraskotá na vyhoštění ruského spisovatele, ať jakkoli slavného. Kromě toho západní opozice k bezpodmínečným smířovačkám se v poslední době soustředila na požadavek, aby bylo sovětským občanům dovoleno odejít ze země. Když Sověty "dovolily" Alexandru Solženicynovi, aby odešel, obratně vyhověly jedné z hlavních západních podmínek zmírnění napětí. Ale jestliže zmírnění napětí jako takové nebude dotčeno Solženicynovou aférou, nucený exil ruského nositele Nobelovy ceny může pomoci vychovat západní veřejnost k tomu, aby se dívala realističtěji na sovětské záležitosti.

Neznalost a naivita západní veřejnosti, pokud jde o Sovětský svaz — v kladném i záporném smyslu — byla vždy děsivá; dnes to zvláště platí o akademické mládeži jak v Evropě tak v Americe. Pravda o Sovětském svazu zůstává pro mnoho západních očí nepostřehitelná.

Sovětské úřady vyhnaly Solženicyna, protože se zalekly jeho obrovské odvahy a literárního talentu, s jakým říká pravdu. Na Západě je dost lidí, kteří neradi slyší pravdu, jak ji Solženicyn říká o Rusku. Snad se mu nyní, když byl stížen dramatickým trestem deportace, podaří sdělit své poselství mnohým dosud zdráhavým posluchačům. Jestliže nadto jeho morální přítomnost rozdmýchá tolik vychvalovanou, ale upadající západní lásku k pravdě vůbec, pak může Solženicyn udělat více dobrého pro Západ, než mohl udělat pro své milované Rusko.

Prof. Stephen Borsody v dopisu New York Times

NĚCO ZA NĚCO

Díky kontrolovanému přílivu západního zboží, technologie a kapitálu dělá Rusko pokroky. Životní úroveň se pomalu zvyšila. Televizory, automobily a computery se staly součástí sovětského systému. Ale strana udržuje svou nadvládu a nad sovětskými zdroji drží stále svou mocnou ruku armáda.

Abyste bylo jasno: za úvěry a technologickou pomoc žádá Západ cenu. Na americké naléhání Sovětský svaz uvolnil — trochu — emigraci Židů do Izraele. Ale nic se nepohnulo, pokud jde o politické změny. Naopak, disidenti — kteří hlásají skutečnou změnu, jsou jeden za druhým posíláni do sibiřských trestanec-kých táborů, do různých ústavů nebo do exilu. Solženicyn nám říká, že bychom měli žádat víc, než co dostáváme výměnou za kapitál a technologii. Žádal nás, abychom naléhali na větší a podstatnější změny v Rusku jako cenu za vstup Sovětů do vyspělého světa.

Zdá se mi, že je zcela jasné, že by Spojené státy měly zvýšit cenu za zmírnění napětí. Nestací, že Sovětský svaz pou-

Krajanský oznamovatel

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA: "ULICE ZTRACENÝCH"

Knihu, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, West-Germany

Máte zájem o nové knihy vydané v ČSSR?

(též Klub čtenářů, Máj a další edice)

Pište si o nabídkové listy na adresu:

INTERCLUB, 6 Frankfurt/M. 61, Birsteiner Str. 27. West-Germany.

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁRSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. PISOFT, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,

tel. 01-62 14 55.

poradce pro čsl. právo

4000 Basel, St. Alban-Talstrasse 19

Tel. 061/42 86 95

Porady písemné nebo ústní po telef. dohodě.

SOKOL ZÜRICH

pořádá v pořadí již 3. reprezentační ples dne 9. února 1974. Je zajištěn větší sál ve "Spiergarten" v Altstetten. Blíží informace sdělí sestry Dagmar Koblasová na tel. 01/88 78 79 a Marie Mařasová na tel. 01/91 35 29.

ze pustí ven zadními dvířky několik tisíc Židů. Chtěli-li být Rusové části pokročilého světa, pak se budou také muset chovat jako pokročilá země. To při nejmenším znamená oslabit vojenskou okupaci východní Evropy a povolit základní svobody.

President Nixon a ministr zahraničních věcí Kissinger mohli dosud ospravedlňovat své diskrétní snahy o zmírnění sovětského režimu v souvislosti s politikou uvolnění napětí. Slabost tohoto tichého postupu je jasná. Nebudou-li na Rusy naléhat otevřeněji, bude těžké nevycházet zvěř, že ve věcech svobody a morálky snesou příliš mnoho.

Joseph Kraft v New York Post

KUBELÍK A METROPOLITNÍ OPERA

Rafaelu Kubelíkovi může být odpuštěno, jestliže jeho názor na americký hudební tisk je méně než laskavý. Byl v roce 1953 vyštvan z podla Chicagské symfonie ostrým perem Claudie Cassidyové — která ho shledala vinným za to, že nebyl Arturem Rodzinským (který byl jeho předchůdcem). Nyní ho Times vyhnaly z New Yorku — ne po třech letech, nýbrž po necelé sezóně. Byla shoda o tom, že první sezóna Rafaela Kubelíka jako hudebního ředitele Metropolitní opery bude muset být krátká vzhledem k závazkům, které před lety uzavřel v jiných městech. Byla

také shoda o tom, nebo zajištěná měla být, že Kubelík přichází do Metropolitní opery na místo, které pro něho muselo být vytvořeno, protože předtím neexistovalo, a že si dřívější správa při jednání s hudebníky počínala tak osklivě, že bude trvat roky, než nová funkce nabude pravého smyslu.

Kubelík byl natolik gentleman, že vinu za svůj odchod svedl na finance, ale nikdo tomu ani na minutu nevěří. Jistě část hudební veřejnosti tohoto města ho prostě shledala nepříjemným, část, která má snadný přístup ke sdělovacím prostředkům, a vyloučila ho za víření bubnů po nejzběžnější zkoušce jeho schopností. Byl zatracen jako "symfonický dirigent", ačkoli jeho zkušenosti s operou byly jistě větší než třeba zkušenosti Leonarda Bernsteina, který také přicházel v úvahu pro toto místo a byl nadšeně podporován.

Alan Rich v "New York" magazine

Nože ze severu

Mikulášovice, malé pohraniční městečko v nejsevernější části šluknovského výběžku, jsou kolébkou našeho nožířského průmyslu. První továrna na nožířské zboží tu byla založena roku 1794, tedy před stoosmdesáti lety. Dnes je plná třetina zdejší nožířské výroby určena na export.

Popelec umělců

Embargová vynalézavost

V Mnichově zavedla Česká duchovní správa v posledních letech zájmový zvyk. První postní neděli tu podle starého francouzského příkladu pořádají Popelec umělců. Za účasti exilových umělců je nejdříve sloužena mše, obětovaná za ty československé umělce, kteří zemřeli doma nebo v zahraničí během roku, jenž uplynul od Popelce minulého. Potom je tu otevřena výstava exilových malířů a sochařů, vystaveny nově vydané knihy a připraven program, v němž se veřejnosti představují čeští a slovenští exiloví spisovatelé, herci, malíři, sochaři a jiní kumštýři a kulturní pracovníci. Odpoledne bývá na pořadu malé symposium, týkající se nějakého kulturního námětu; letos například o umění, vědě a náboženství. Na mši byli letošního roku vzpomenu ti mimo jiné ti to v uplynulých dvanácti měsících zemřeli českoslovenští umělci:

Jindřich Adamec, Karel Ančerl, Karel Balling, Ilja Bart, František Bartoš, Valentin Beniák, Vratislav Blažek, Robert Boháček, Karel Bradáč, Felix le Breux, Bohumír Cetyna, Jan Čep, Bohumír Číla, Jan Dokulil, Jan Doranský, Josef Drozen, Josef Durych, Zdeněk Endris, Josef Falta, Eugen Filkorn, Teo Florin, A. Güntherová-Meyerová, Willy Haas, Alois Hába, František Hertl, Josef Hlaváč, Peter Hletko, Josef Hodek, Adolf Hoffmeister, Albina Honzáková, Egon Hostovský, Jan Hučko, J. Hůsek, Václav Choděra, Štefan Chomystek, Jan Choura, Alois Chvála, Alois Ibl, Jiří Izera, V. Janda, Karel Janeček, František Jílek-Oberpfalzer, Zdeněk Jiříčny, Aurel Kajlich, Anna Klecandová-Martenová, Josef Knap, Štefan Kočvara, Jan Kolár, Viktor Kotrba — Jur Koza Matejov, Jan Blahoslav Kozák, Bohuš Králík, Radovan Krátký, Hana Kreihanslová, Josef Křtin, Jiří Lahoda, Emil Leichner, Adolf Jan Lešovský, Florentina Mallá, Josef Maršálek, Václav Mašek, Blažena Mejkalová-Částková, A. V. Menčík, Jaroslav Mervart, Karel Míňá, Pavlína Moravcová-Gottwaldová, Marie Nadejnská, Olga Nedomová, Josef L. Nerad, Ada Norde nová, Gustav Nosek, Otakar Odložilík, E. Paličková, Ota Pavel, Karel Pavlík, Eva Poláková, Josef Pošmourný, Jaroslav Procházka, Martin Reiner, Klementina Rektorisová, Václav René, Platonida Rossinevyčová-Ščurovská — Vlasta Rostochilová, Jiří Řehák, Otakar Sedloň, Josef Sekera, Zorka Sladká Dolci-Pilátová, Matthew Spinka, Jan Stalich, E. Stavinoha, Jaroslav Svoboda, Maryna Svobodová-Alšová, Václav Jan Sýkora, Antonín Škarka, Miloslav Špaček, Jiří Štaidl, Jiří Štern, Jaroslav Švehlík, Jan Thon, Otto Albert Tichý,

Miloš Tomek, Ivan Trebičavský, Matěj Trojan, Meda Valentová, Marie Vančurová, Vítězslav Vejražka, Jiří Verberger, Otakar Vočadlo, Felix Vodička, Marie Vořechová-Vejvodová — Victor Stanley Vráz, Rudolf Vtipil, Cyril Vymetal, Jan Mário Wagner, Jan Zelenka, O. Zemek, František Zvěřina a členové orchestru Evy Pilarové.

PAVEL PECHAČEK

Budou to asi časem v Americe jen vzpomínky jako na léta prohibice, — totiž všechny ty figle, kutilské vynálezy, recese a módy okamžiku, co vyvolala letošní energetická krize. Tak třeba zrovna jedna slavná instituce z bezalkoholických let dvacátých ožila v letošní bezbenzinové zimě v nové originelní podobě a říká se jí “gasoline speakeasy.” Ta původní speakeasy v době prohibice byl lokál, kde bylo lze dostat alkoholické nápoje. Ovšem byl jen pro stále spolehlivé zákazníky, kteří obyčejně také platili poplatek za “členství” — něco jako v klubu. A benzinová speakeasy je totéž, ale pro automobily: každý chrysler, cadillac, fordka se tam může pořádně nalokat, ale majitel musí být tajným členem

garáže, aby se tak řeklo, za poplatek tak okolo pětadvaceti dolarů.

Nejskvělejší věc je ovšem v této chvíli mít vůz, který žere co nejméně. Jenže většina Američanů má velké “bouráky”, benzinožrouty. Ale to zas je vyzývavý problém pro samostatlé vynálezce, konstruktéry a kutily, na které Amerika vždycky byla bohatá. Vrhli se na to s nadšením.

A velkou módou v těch kruzích je chlubit se vlastnoručně předělaným motorem, s nímž se dá z vozu vyrazit mnohem víc mil na litr než výrobce původně plánoval.

Je to celá věda. Jeden mladec na Floridě si sestrojil celé nové vozidlo z motocyklového motoru, bicyklových převodů, — a co člověk ví,

možná i z kukačkových hodin po dědečkovi; ale jede to, dokonce padesátikilometrovou rychlostí za hodinu, a žere to prý jen asi čtyři litry na sto mil. Jediný problém je, že si svůj vynález nemůže dát patentovat, protože každá součástka v něm už patentována byla. Jiný kutil si do vozu přimontoval zařízení na opékání párků. Peče je v motoru v alobalu. Zločinecké podsvětí se také rychle přizpůsobilo situaci a oblíbeným terčem silničních banditů se stal tankový nákladník, rozvážející benzin.

Přepadený šofér je vysazen na pankejt a nákladník odvezen na postranní cestu — kde se brzy najde nepoškozený, ovšem s prázdnou tankovací nádrží.

M. R.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopovlanějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbíрка esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu “demokracie”, aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzařkladal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOBU —

Miroslav Rašín. Sbíрка cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADEJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbíрка anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Cikánští školáci

Z celkového počtu všech 15. letých žáků na Slovensku dokončí povinnou 9. třídu 80% dětí. U cikánských dětí však jen 16%. Kolem 45% cikánské mládeže skončí povinnou docházku v 5. ročníku nebo i níže. Hlavním problémem je, že při vstupu do školy cikánské děti neumí slovensky. Do mateřských škol, kde by mohly získat základy tohoto jazyka, jich chodí jen 17%. Důsledky nedostatečného vzdělání nesou pak Cikáni po celý život.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Pulmoční pacient — Egon Hostovský	3.00